

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Ars Semper Gaudendi

Demonstrata Ex Sola Consideratione Divinae Providentiae Et Per
Adventuales Conciones

Laetitiae Perfectae Artificium In Conscientiae Recta Efformatione
inuentum, & per Adventuales Conciones expositum ac demonstratum

Sarasa, Alfonsus Antonius de

Antverpiae, 1667

§. I. Vti vita corporis à corde, ita vita spiritualis à Conscientiâ ducit
exordium. Exponitur multiplex cordis & Conscientiae symbolizatio.

urn:nbn:de:hbz:466:1-11367

cidè & tranquillè. Hanc ego dictorum omnium consecutionem modò persequar; explicatisque quibusdam Conscientiæ qualitatibus, quas quidem adhuc sed cursim attigimus, praxim dabimus, quâ seruanda sit Conscientia, felicitatis nostræ, & præsentis, & futuræ exordium & fundamentum.

§. I.

Vti vita corporis à corde, ita vita spiritualis, à Conscientiâ ducit exordium. Exponitur multiplex Cordis & Conscientiæ symbolizatio.

*Seruan-
dum præ-
cipuè cor.*

QUOD si in corpore cor vitæ fons sit, ex quo motus omnes vi-
tales & animales ducunt principium: vtpote à quo alimen-
tum purius, spiritibus generandis, cerebro subministratur; qui
deinde per neruos cæteraque membra dispersi, omnem animali
motum dant & vigorem: rursus, si fatiscente corde, totius cor-
poris quantociùs cessant motus: denique si non tantùm vita, sed
& commoda membrorum constitutio, aut incommoda; robur
aut imbecillitas; bona aut mala valetudo; à rectâ vel peruersâ
cordis affectione vt plurimùm dependet: sanè momenti maximi,
est illa Salomonis admonitio, ergo *omni custodiâ serua cor tuum*, Prou. 4.
id est accuratissimè obserua, ne quidquam nocuenti cor acci-
piat, vt ne totâ corporis vitâ in ipso fonte veneno infectâ, inde
ad reliqua membra malum fluat. Aut si alia placet lectio, *super
omnem custodiam serua cor tuum*; id quidem sic intellige, quasi
si commendet Sapiens cordis custodiam, præ omni reliquorum,
quæ corpus constituunt, membrorum curâ: cùm enim ex ipso
procedat vita, quâ nihil pretiosius fert natura; etiam cuique
pretiosissimum sit oportet id, ex quo res tam chara, ducit, exor-
dium. V. 23.

*quia ex ip-
so vita pro-
cedit. Osten-
ditur quo-
modo.*

Jam verò si de naturali vitâ obseruandâ Salomoni hic foret,
fermo; sanè hanc gnomen, aphorismis Hypocratis opportunè
inferendam iudicarem; quâ monerentur medici, in morborum
symptomatis, primò & præcipuè, ad cor quasi ad vitæ arcem es-
se recurrentum; & ab eo vapores infestos & quæcumque cordis
temperamento possunt officere, tamquam à præcipuâ vitæ sede,
summâ

summâ sollicitudine esse arcenda; Et quidem notæ sunt hæ medicis artes : quibus præcipua cura est cordi attendere , cujus temperiem ex arteriæ pulsu explorant ; cum motus ille reciprocos quem digito percipiunt , aliud quidquam non sit , quàm systole & diastole , seu cordis contractio , & dilatatio. Distenditur enim dum sanguinem ab hepate venâ cauâ defluentem , per auriculas supernè recipit : rursus autem sese contrahit , vt sanguinem in ventriculis decoctum & defæcatum , in arterias per valvulas ejaculetur , inde per venas vndique dispergendum ; vt frigidiori isthic sanguini , calore suo sit præsidio , & commodum præbeat membris omnibus alimentum. Sic certè manifestum jam est , naturalem vitam ex corde procedere.

3.

Præstantiorem tamen sententiæ suæ scopum habuisse mihi videtur Salomon , nec tam corpori curando , quàm animæ conservandæ consuluisse ; quasi si diceret : Quisquis es ô Homo , omni custodiâ serua Conscientiam tuam , quasi cor tuum : prout enim cor vitæ naturalis est origo ; ita & Conscientia moralem & spiritualem vitam auspicatur. Rursus prout à cordis temperamento , & spirituum isthic depurgatorum subtilitate aut crassitie , agilitate aut segnitie , reliqui corporis existit vigor aut imbecillitas , color festiuus aut luridus , oculorum acies alacris & expedita aut subtristis , genæ rubicundæ aut pallidæ , tota denique corporis externa constitutio ad amœnitatem composita , aut certè emarcida & dejecta : ita prorsus à rectâ Conscientiæ conformatione , omne pendet animi Gaudium , à qua est rectè se habere. Illâ verò perturbatâ , in tædium vertuntur omnia , nec quidquam jucundæ vitæ , fastidia sinunt super. Itaque prout animæ vitam diligis , ita Conscientiam sedulus observa : illam si non æstimas , hanc sanè neglige : illa verò si tibi est in pretio , hanc accura , & super omnem custodiam serua , quoniam ab ipsâ vita procedit. Et hæc quidem Salomonis est sententia , & consequentia legitima , omnium quæ hoc libro exposuimus.

Vita Spiritus pendet à Conscientia , ut vita corporis à corde.

4.

Antecedentes autem propositiones , hîc pluribus exponere , neque necesse est , neque etiam est animus. Non inquam lubet multis offendere , vt à corde vitam corporis , ita & à Conscientiâ vitam animæ emanare : satis enim Tractatu tertio demonstrauimus , ab actuali Conscientiæ iudicio aut dictamine , omnes omnino humanas , id est laudè aut vituperio dignas actiones , voluntates.

Varia eorum dicitur Conscientia symbolizatio.

Tract. 3.
§. 2.

Primo. A luntates inquam & desideria ortum ducere & gubernari. Satis enim constat desideria, animæ motus esse, & quidem præcipuos. Atque hæc est *prima* Conscientiæ & cordis conuenientia & symbolizatio; quam fortasse non ingratum fuerit, nec etiam abs re, paucis persequi, vt ex cordis quam habemus scientiâ, Conscientiæ ars & necessitas meliùs innotescat.

Desideria que à Conscientiâ non procedunt, non habent vitam spiritûs; id est non sunt laude digna aut vituperio.

Quenam dicantur actiones naturales, & indifferentes.

Secundò itaque, animaduertendum est, corporis motus omnes, actiones vitales non esse: neque animæ tribuuntur, nisi ij qui à principio vitæ (quod quidem in corde positum esse jam ostendimus) ducunt principium. Quis enim humanum corpus è turri fortè deciduum, actione vitali centrum tendere dixerit? motus hic certè, illi, cum omni prorsus corpore labente est communis; neque à vitæ principio, sed à grauitate, omni corpori ingentitâ, labentis motus est. Non igitur vitalis est actio, cuius principium, non in viuo tantùm corpore, sed & in demortuo reperitur. Illi itaque membrorum motus, qui è vitæ principio, id est ex cordis operatione primâ procedunt, soli vitales appellantur, verèque sunt viuientis hominis. Ita prorsus, motus illi voluntatis, aut desideria, quæ à Conscientiâ, id est ab actuali iudicio, actionem bonam aut malam, licitam aut illicitam esse decernente, non oriuntur, vitam spiritûs non assequuntur: sed aut rationis expertes sunt actiones aut emortuæ: id est, quantum ad mores attinet, nec bonæ nec malæ: adeoque nec laude aut præmio dignæ, nec verò etiam supplicio obnoxie aut vituperio; non magis quàm quæ per somnium, dominante phantasiâ exercentur. Sic edere, bibere, discurrere, ambulare, dormire, & cætera eiusmodi, nisi à Conscientiâ, id est à iudicio dictante actiones istas hic & nunc rectè exhiberi aut necessariò exhibendas esse, sumant exordium, moralis vitæ actiones non sunt; sed vel ab affectionibus & merâ phantasiâ, vel à naturâ, & nomen fortiantur & rem: easque cum brutis communes habemus. Iis autem actionibus cum desit anima, patet cur neque à Deo gratiam, neque ab hominibus laudem sibi possint demereri.

Tertia Conscientiæ & cordis symbolizatio, systole est & diastole. Uti enim per hanc attracto mucrone, dilatatur cor, excipiendo sanguini qui ab hepate deuctus & jam depurgatus, per systolen seu compressionem apertis valvulis, in arterias cæterasque corporis venas emittitur: ita primò-primos animæ motus, id

5.

6.

id est prima desideria rationis adhuc expertia, primos inquam rerum objectarum aspectus, per sensus externos & phantasiam internam immisos, & natas inde voluntatis inclinationes primas, veluti in hepate leuiter decoctas, Conscientia, uti cor sanguinem primum & crudum, excipit: rebusque bene perpensis, ad Dei rationisque legem examinatas, tandem, quasi à terrenis fœcibus depurgatas penitus, cogitationes illas, & affectiones primas transire patitur, iisque vitalem motum tribuit, à quo bonæ deinceps erunt aut peruersæ; Deo gratæ aut odiosæ.

Conscientia est cogitationes primas admittere, & emittere in actionem.

7. *Quartò*, in humano corpore motus quidam sunt, temperamento cordis prorsus aduersi, per quos ordinata tenerrimi membri interpellatur actio & harmonia. Quod quidem sæpe contingit dum aut nimius est, aut admodum tæcilentus qui ab hepate per venam cauam, ad cordis auriculas sanguis affluit; illudque aut acrimoniâ suffocat aut copiâ. Sæpe etiam ex crassis venenatisque vaporibus id accidit, qui aut ab aëre externo, aut etiam à stomachi cruditatibus maleque digestis cibis exhalati, cor vndique circumstant, & inficiunt, sic ut sese in consueta officia, vix aut ne vix quidem possit explicare. Id autem dum contingit, cætera membra illico languor occupat; major aut minor, prout majora vel minora cordis functionibus obuoluta sunt impedimenta. Idem planè Conscientiæ euenit. Sæpe enim tanto impetu desideria prima & indigesta ingruunt in animum, idque vel torinsecus immissa, vel etiam per prauas affectiones peccandique consuetudinem excitata, ut Conscientiæ vim afferant; eam vndique circumstant, & quidem tam turbulentè, ut officio suo facere non possit satis; id est, ut ad rationis trutinam desideria prima nequeat expendere. Hinc euersâ Conscientiâ, motus illi indigesti & rerum terrenarum fœcibus infecti, totâ discurrunt animâ, & voluntatis occupant imperium. Conscientiæ autem interturbato motu, totam mentem languere [neesse est; & quidem mortalis aut non mortalis est ægritudo, prout Conscientiæ infertur vis.

Conscientia terrenis affectionibus sæpe obruitur. Hinc anima ægritudo.

8. *Quintò*, Prout grauitas morbi aut leuitas, ex arteriæ pulsu dignoscitur, qui quidem systolen cordis & diastolen, motu suo arguit: vnde fit ut crebro, concitato, interpolato, & intermicante pulsu arteriæ, angustias suas variè cor aperiat, & de vi sibi internè illatâ quasi conqueratur, externamque medici exposcat

Expulsu Conscientia, dignoscitur anima ægritudo.

K k k k

manum:

manum : ita ex inordinatâ Conscientiæ agitatione , crebrisque motibus , facile est dignoscere , quanta sit mentis ægritudo , & in quo pereundi sit discrimine.

*Anima
numquam
est bene, nisi
prius bene
sit Con-
scientia.*

Sexto. Uti fieri omnino non potest , vt ægro corpori valetudo reddatur pristina , membrorumque solitus vsus ; nisi cordi reddatur à malo ingruente quies , sic vt pristina redeat temperies ; consuetisque ordinatim , ab omni impedimento liberum , naturæ defungatur officii : sic nulla menti quies expectanda est , nisi Conscientiæ benè sit , sic vt agere possit res suas , tranquillè , & ab omni vi aut affectionum impetu expedita.

9.

*Viuentem
Conscien-
tiâ, adhuc
est spes sa-
lutis.*

Septimò. Sicuti , viuentem corde , vitamque suam pulsû aliquo indicante , adhuc reliquo corpori spes vitæ est super , quantumcumque membra , vi morbi prolapsa conciderint : ita dum Conscientiæ remordentis stimulos persentiscis , ô Peccator ; quantumcumque peccatorum toxico infecta , & lethali morbo correpta sit mens ; non tamen adhuc conclamata est res : aliquid habes latentis vitæ indicium ; imo Conscientiæ allaborare si vis , reddendæ salutis initium.

10.

*Conscien-
tiâ emor-
tuâ despe-
rata est
salus.*

Octauò denique , corde emortuo , ejusque cessante motu , necesse est totius corporis functiones intercipi : totaque desperata est vita , vbi in vitæ principio , quod est cor , factus est vitæ exitus : vltimum enim quod in corpore emoritur est cor. Ita disertè Aristoteles. In efformatione corporis animalis inquit *fit prius cor : idque effici primò , non modò sensu percipitur , sed etiam quòd per obitum , vita hîc vltimò deficiat. Euenit namque in omnibus , vt quod vltimum fit , hoc primum deficiat : sicut à calce ad carceres , unde proruit , redeat.* Sic ergo cessante motu cordis , quod vitæ est principium , cætera membra moueri desinunt , id est , viuere. Non secus , si , quando lethale scelus admissum est , nullus tamen in Conscientiâ sensus mali , aut agitatio percipitur ; actum est de salutis negotio ; perdita est tota res : omnesque deinceps cessabunt spiritualis vitæ actiones , nisi prius ad vitam Conscientiæ reuocetur , nouo & præter communem ordinem inusitato Gratia miraculo. Hinc alia Salomonica sententiæ lectio sic habet : *Omni custodiâ serua cor tuum ; quia in ipso exitus vitæ.* Ibi vitæ totius spiritualis factum est naufragium , vbi Conscientia sensum perdidit,

11.

Aristot.
l. 2. de Ge-
ner. c. 4.

Prou. 4.
v. 23.

perdidit, & scelere desit commoueri. Atque hæc est Conscientiæ & cordis symbolizatio, tam varia, quàm exacta.

S. II.

Quid sit vitam, & exitum vitæ siue mortem animæ à Conscientiâ procedere, explicatur. Nempe quid sit Conscientia tenera, agilis, & viuax; quid verò Conscientia crassa, dura & emortua. Item maximum peccati supplicium, esse duritiem seu mortem Conscientiæ: & quomodo hæc per peccati consuetudinem, animæ inducatur.

12. **L**ubet tamen quæ paucis modò de Conscientiæ interitu dixi, pluribus exponere, vt quanti sit momenti Conscientiæ sedula custodia, clariùs intelligatur. Id enim probè obseruandum est; quoties peccatum mortale, siue suggestionem Dæmonis, siue carnis petulantiam, siue imbecillitate mentis, siue etiam peruerfitate admissum est; non illico sic emortuam esse animam, vt spectato gratiarum, quas Deus exhibere solet, generali cursu, de salute æternâ peccatoris desperatum sit: verum si eo in euentu Conscientia nihil quidquam perturbetur; actum est. Conscientiâ verò profligatâ, omnia sunt amissa: eâ emortuâ, nihil quidquam vitæ est super; *quia in ipsâ, exitus vitæ.* Ain vero inquis, an etiam Conscientia potest emori, & omnem sensum boni amittere? Potest sanè; & quo pacto tanta clades & mors tam funesta homini rationis compoti obueniat, operæ pretium erit explicare. Aliquæ tamen Conscientiarum differentiæ repetendæ hîc sunt; quæ licet vtrumque à me superiùs sint declaratæ, hîc tamen loco recensentur non incommodè; & tandem etiam quæ obscuriùs fortasse dicta sunt, percipientur clariùs.

Conscientia potest emori.

Proii. 4.
v. 23.

13. **I**mprimis ergo, *Bona Conscientia* dicitur, quæ de actionibus aut faciendis aut etiam factis, iudicium fert sincerum; prout se *conuersari in hoc mundo* gloriatur Paulus, nempe *in simplicitate cordis & sinceritate Dei; & non in sapientiâ carnali*, id est affectionibus carnis abreptum, commodi inquam studio, aut voluptatum. Dum itaque sincerè agit Conscientia, & de actionibus

Qua Conscientia sit bona.

2. Cor. 1.
v. 12.